

Erasmus
School of
Economics

Analyse van de impact van IFRS8 op de kwaliteit van de segmentrapportering in Nederland.

Bachelor Thesis Economie en Bedrijfseconomie

Student: A. K Jangbahadoorsing
Student number: 412140
Supervisor: M. van Dongen
Date: 22-09-2022

Samenvatting

In 2009 werd de verslaggevingsnorm IAS 14 vervangen door IFRS 8. De bedoeling van deze verschuiving was om de kwaliteit van de informatieverschaffing aan het management te verbeteren en daarmee de effectiviteit van besluitvormingsprocessen te vergroten. In dit onderzoek is nagegaan of de implementatie van IFRS 8 de kwaliteit van de informatieverschaffing in het jaar 2009 en in 2018 heeft verbeterd ten opzichte van het IAS 14-regime bij Nederlandse ondernemingen. Voor dit doel is een kwantitatieve methodologie gebruikt die gebruik maakt van secundaire en primaire gegevens. Een overzicht van de literatuur over de kwaliteit van de informatieverschaffing gaf aan dat het een concept met vele facetten is, dat rapportage over inkomen, segmenten, rubrieken en geografische segmenten omvat. Primaire gegevens over elk van deze concepten voor de jaren 2005, 2009 en 2018 werden verzameld uit de jaarverslagen van 24 van de grootste Nederlandse ondernemingen die in 2009 op de Nederlandse Effectenbeurs waren geregistreerd. Analyse van de primaire gegevens wees uit dat er geen significant verschil was in het niveau van de informatieverschaffing over de baten, het aantal segmenten, het aantal posten per segment en de geografische gebieden tussen het IAS 14-regime vóór 2009 en het IFRS 8-regime zowel in 2005 als in 2018. Terwijl er geen verandering was in het niveau van de gerapporteerde inkomsten, was er een daling in het aantal gerapporteerde segmenten en een stijging in de informatieverstrekking over het aantal rubrieken en geografische gebieden. Deze veranderingen bleken niet significant te zijn. Dit wijst erop dat de openbaarmakingsniveaus tussen de twee verslagleggingsstelsels niet zijn verbeterd. De bevindingen van dit onderzoek sluiten echter een dergelijke conclusie uit. De daling van het aantal gerapporteerde segmenten zou namelijk eerder kunnen worden toegeschreven aan segmentconsolidatie, om veranderingen in de bedrijfsactiviteiten te weerspiegelen en om te profiteren van de door IFRS8 geboden flexibiliteit in de verslaggeving. De reden hiervoor was belangrijke besluitvormers en beleggers te voorzien van informatie die zij zinvol en relevant vinden. Dezelfde reden motiveerde sommige ondernemingen om het aantal lijnsegmenten en geografische gebieden waarover wordt gerapporteerd, uit te breiden. De algemene conclusie die hieruit kan worden getrokken, is dat bij de ondernemingen die de verslaggeving over segmenten hebben geconsolideerd en/of de verslaggeving over segmenten en geografische gebieden hebben uitgebreid, de doelstelling van deze ondernemingen in overeenstemming was met de hoofddoelstelling van de invoering van de IFRS 8-norm. Dat deze wijzigingen in de verslaggeving niet significant waren, kan worden toegeschreven aan uitdagingen in verband met de invoering van IFRS 8. Een analyse van deze uitdagingen valt buiten het bestek van dit onderzoek, maar er kunnen wel enkele mogelijkheden worden vermeld. Het gaat onder meer om moeilijkheden bij het begrijpen van de IFRS 8-norm en conflicten binnen het management over wat in de financiële jaarverslagen moet worden opgenomen. Het is waarschijnlijk dat de door IFRS 8 geboden flexibiliteit tot onduidelijkheden over de openbaarmakingsvereisten kan hebben geleid. Deze en andere in dit document besproken gebieden bieden ruimte voor verder onderzoek.

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1. Inleiding

International Financial Reporting Standards (IFRS) zijn verslaggevingsstandaarden voor de financiële verslaggeving van ondernemingen. Deze standaarden bevatten richtlijnen en afspraken over hoe het jaarverslag van een onderneming eruit moet zien (André, Filip & Moldovan, 2016). Sinds 1 januari 2005 is het voor beursgenoteerde ondernemingen binnen de EU verplicht geworden om op deze manier te rapporteren. IFRS beschouwt de belegger als de belangrijkste gebruiker van de jaarrekening (Haaramo & Rätty, 2009). Ondernemingen worden steeds groter, daarom moeten jaarrekeningen, informatie bevatten over verschillende onderdelen van de gehele entiteit om zo nuttig te zijn voor investeringsbeslissingen (Epstein & Jermakowicz 2008). Dit deel van de jaarrekening wordt segmentatierapportage genoemd. Hierbij worden de prestaties van de onderneming in delen worden opgesplitst om gebruikers van jaarrekeningen te helpen verschillende risico- en rendementsprofielen te identificeren (Troberg, Kinnunen & Seppänen, 2010). Gesegmenteerde verslaggeving van goede kwaliteit brengt verschillen binnen de onderneming aan het licht en verlaagt de informatieasymmetrie tussen bedrijfseigenaren en managers (Yoo & Semenenko, 2012). Om deze reden werd in 1983 de IAS 14 standaard ingevoerd die alle beursgenoteerde ondernemingen verplichtte om een toelichting per segment te geven. Volgens IAS 14 is een segment een afzonderlijke activiteit of een geografisch deel van een onderneming, die vergelijkbare risico- en rendementskenmerken heeft (Cereola & Dynowska, 2022). Het segmentatieprincipe onder IAS 14 werd bepaald door verschillen in het rendements- en risicoprofiel van segmenten waarbij segmenten op basis van deze verschillen werden geclassificeerd. Dit staat bekend als risk & rewards of de sectorbenadering (Nichols, Street & Tarca, 2013). IAS 14 voldeed echter niet aan de behoeften van de gebruikers van jaarrekeningen, aangezien de overgrote meerderheid van de ondernemingen beweerde slechts in één segment actief te zijn, terwijl dit waarschijnlijk niet het geval was (Yoo & Semenenko 2012). Om deze situatie te verbeteren, werd de IFRS 8-standaard vanaf 1 januari 2009 verplicht in de financiële verslaggeving (Pardal, Morais & Curto, 2015). Onder IFRS 8 moet de structuur van de interne informatieverschaffing worden gevolgd. Dit wordt de managementbenadering genoemd. Het idee achter het vervangen van IAS 14 door IFRS 8 is dat het gebruik van informatie efficiënter zou zijn en dat IFRS 8 meer inzicht zou geven aan de gebruikers van jaarrekeningen, door het samenvoegen van interne en externe verslaggeving, (van Offeren, Verdoes & Witjes, 2009). De algemene doelstelling van IFRS 8 was dat de kwaliteit van de gesegmenteerde informatie zou worden verhoogd, zodat de gesegmenteerde informatie zou worden gerapporteerd in overeenstemming met de wijze waarop het management de onderneming intern organiseert voor het nemen van operationele beslissingen en het beoordelen van de prestaties.

Volgens Leung en Verriest (2015) wordt segmentrapportagekwaliteit gedefinieerd als de hoeveelheid informatie die ondernemingen openbaar maken, alsmede de mate van uitsplitsing of fijnmazigheid van segmenten. Het doel van het rapporteren van financiële informatie per segment is om gebruikers van jaarrekeningen een beter inzicht te geven in de financiële prestaties van de onderneming en de aard van haar activiteiten. Door middel van gesegmenteerde verslaggeving kunnen analisten inzicht krijgen in de financiële prestaties van de verschillende onderdelen van complexe ondernemingen (Pardal & Morais, 2011). De bevindingen over de vraag of de vervanging van IAS 14 door IFRS 8 effect heeft, zijn echter niet eenduidig. Studies van Berger en Hann (2003) en Hermann en Thomas (2000) gaven aan dat ondernemingen meer segmenten rapporteerden, meer posten per segment en meer informatie beschikbaar was over waardeoverdrachten tussen verschillende segmenten. Daarentegen werd gerapporteerd door Leung en Verriest (2015) die concludeerden dat het twijfelachtig was of IFRS 8 zijn doel om de bruikbaarheid van segmentinformatie voor gebruikers te verbeteren, heeft bereikt, aangezien er zelfs voor verbeterde ondernemingen weinig tot geen economische en informatieve gevolgen leken te zijn. Een soortgelijke observatie werd gedaan door Aleksanyan en Danbolt (2015), die twijfelden aan de effectiviteit van de IFRS 8-adoptie bij het verbeteren van de informatieomgeving van beleggers. Deze opvattingen suggereren dat de effectiviteit van IFRS 8 op de kwaliteit van segmentrapportage ambigu is.

In deze scriptie zal worden onderzocht of de vervanging van IAS 14 door IFRS 8 heeft geleid tot een hogere kwaliteit van segmentrapportage in Nederland. Er zijn verschillende aanleidingen voor dit onderzoek, waarvan de eerste de schaarste is van onderzoek naar de kwaliteit van segmentrapportage in Nederland. Uit een bibliometrische analyse van 1945 tot 2017 is gebleken dat het meeste internationale accounting onderzoek zich richt op de impact voor bedrijven in de VS, het Verenigd Koninkrijk (VK), Duitsland en Frankrijk (Zyznarska-Dworczak & Mamic-Saucer, 2019). Dit betekent dat er een hiaat is in de literatuur over internationaal accountingonderzoek voor Nederlandse bedrijven. Ten tweede hebben studies naar de adoptie van internationale standaarden laten zien dat als gevolg van uiteenlopende sociale, economische en politieke achtergronden de resultaten per land verschillen (Dunne, Fifield & Finningan et al., 2008; Fox, Hannan & Helliard, 2013). Dit betekent dat Nederland een unieke kans biedt om de impact van de standaard voor segmentrapportage te bestuderen voor een land dat grotendeels afwezig is geweest in eerder gepubliceerde studies. Ten derde kan worden opgemerkt dat Nederland tot de drie grootste bron- en ontvangsteconomieën voor buitenlandse directe investeringen (BDI) ter wereld behoort, hoewel het land niet de uiteindelijke bestemming is voor het merendeel van deze investeringen (State.gov, 2020). Dit onderzoek is nodig om te begrijpen of de kwaliteit van de segmentrapportage het land er misschien van weerhoudt om meer FDI aan te trekken. Op basis hiervan tracht dit onderzoek de volgende onderzoeksvragen te beantwoorden:

Hoofdvraag: Welk effect heeft de vervanging van de IAS 14-norm door IFRS 8 gehad op de kwaliteit van de segmentrapportering in Nederland?

Deze vraag zal worden beantwoord aan de hand van de volgende deelvragen:

Onderzoeksdeelvragen

- Wat zijn de verschillen tussen IAS 14 en IFRS 8?
- Welke factoren bepalen de kwaliteit van gesegmenteerde verslaggeving?
- Wat is het effect van IFRS 8 op de kwaliteit van de segmentrapportage in Nederland?

1.2. Maatschappelijk / Wetenschappelijk Relevantie

Dit onderzoek zal de maatschappelijk relevante taak uitvoeren om te begrijpen of de post IAS 14 adoptie van IFRS 8 Nederlandse bedrijven heeft aangezet tot het rapporteren van meer en hogere kwaliteit van segmentinformatie. Op dit moment is het niet duidelijk of Nederlandse ondernemingen meer segmenten rapporteren, meer posten per segment rapporteren en of de nieuwe segmentinformatie meer is uitgesplitst dan voorheen of meer informatie geeft over cross-segment transfers na de invoering van IFRS 8. Door deze verduidelijking zal dit onderzoek aangeven wat Nederlandse ondernemingen moeten doen om de kwaliteit van hun segmentrapportage te verbeteren en zo mogelijk meer directe buitenlandse investeringen aan te trekken. Verder kunnen eindgebruikers van jaarrekeningen, zoals stakeholders van ondernemingen en potentiële investeerders, de informatie uit deze scriptie gebruiken om de kwaliteit van de verslaggeving van segmenten van Nederlandse ondernemingen beter in te schatten en jaarrekeningen beter te interpreteren.

1.3. Theoretische relevantie

Door relaties tussen veranderingen in verslaggevingsstandaarden te onderzoeken, draagt deze scriptie bij aan bestaande literatuur over IFRS 8 en financiële toelichtingen. Zoals hierboven vermeld, hebben eerdere studies over dit onderwerp nog steeds geen bevredigend algemeen oordeel gegeven over de invoering van IFRS 8. Daarom kunnen de bevindingen in deze scriptie bewijsmateriaal toevoegen aan het lopende debat over de vraag of het vervangen van IAS 14 door IFRS 8 al dan niet heeft geleid tot een hogere kwaliteit van de verslaggeving over segmenten.

1.4. Opzet van de scriptie

De inleiding wordt gevolgd door het theoretisch kader waarin de belangrijkste verschillen tussen IAS 14 en IFRS 8 worden geïdentificeerd. Hiernaast geeft deze ook de belangrijkste factoren die de kwaliteit van gesegmenteerde informatie bepalen weer. Het derde hoofdstuk is de methodologie, waarin de kwantitatieve benadering die in deze scriptie wordt toegepast, wordt toegelicht en informatie wordt verstrekt over de ondernemingen die voor het onderzoek zijn geselecteerd en over de methoden van gegevensverzameling en -analyse. In het vierde hoofdstuk worden de bevindingen van het onderzoek toegelicht, terwijl in het vijfde hoofdstuk een conclusie wordt getrokken over de

bevindingen en een antwoord wordt gegeven op de onderzoeksvragen. In dit hoofdstuk worden ook de beperkingen van het onderzoek toegelicht en worden aanbevelingen gedaan voor verdere studies op het gebied van IFRS 8 en de kwaliteit van segmentrapportage.

Hoofdstuk 2. Literatuuroverzicht

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de literatuur over de verschillen tussen IAS 14 en IFRS 8 en over de belangrijkste elementen die de kwaliteit van de gesegmenteerde informatie bepalen.

2.1. Verschillen tussen IAS 14 en IFRS 8

In dit hoofdstuk wordt de eerste deelvraag beantwoord. Deze beantwoordt wat de verschillen tussen IAS 14 en IFRS 8 zijn. Het belangrijkste verschil tussen IAS 14R en IFRS 8 is de manier waarop zij een te rapporteren segment definiëren. In de nieuwe standaard worden segmenten gedefinieerd vanuit het managementperspectief en is de segmentrapportering gebaseerd op de interne rapportage van een onderneming (Epstein & Jermakowicz, 2008). In IAS 14 werden segmenten onderverdeeld in primaire en secundaire segmenten, die ofwel bedrijfssegmenten ofwel geografische segmenten waren. De beslissing of geografische dan wel bedrijfssegmenten als primaire segmenten werden gerapporteerd, was gebaseerd op welke van de twee de belangrijkste oorzaak was van risico's en rendement voor de onderneming (Nirkkonen, 2006.) IFRS 8 verschilt van IAS 14 in de toelichtingsvereisten van segmentonderdelen, aangezien het enige verplichte onderdeel dat moet worden bekendgemaakt het segmentresultaat is (IASB, 2006b), terwijl IAS 14 meerdere segmentonderdelen vereiste (IASC, 1997). Het is belangrijk op te merken dat terwijl IAS 14 segmenten definieerde als ofwel bedrijfssegmenten ofwel geografische segmenten, het onder IFRS 8 mogelijk is om segmenten op tal van verschillende manieren te rapporteren (Nichols et al., 2012). De segmenten kunnen bijvoorbeeld worden gerangschikt op basis van de juridische entiteiten van de onderneming. Hierdoor zijn de segmenten die onder IAS 14 en IFRS 8 worden gerapporteerd mogelijk niet direct vergelijkbaar.

Een andere belangrijke wijziging was de beslissing om niet-IFRS-maatstaven toe te staan in de segmentrapportering, aangezien in IFRS 8 de segmentonderdelen exact moeten worden gerapporteerd zoals ze worden gerapporteerd aan de Chief Operating Decision Maker van de onderneming, zelfs als het niet-IFRS-maatstaven waren. In IAS 14 werden de cijfers voor de gesegmenteerde informatie gerapporteerd volgens dezelfde grondslagen voor financiële verslaggeving als de andere onderdelen van de jaarrekening. (Epstein & Jermakowicz, 2008.) De in IFRS 8 geïntroduceerde informatieverschaffing over de gehele entiteit was een nieuwe vereiste. Zij werden ontwikkeld om het mogelijke verlies aan informatie te compenseren dat zou kunnen optreden wanneer ondernemingen niet langer twee soorten segmenten (zowel geografisch als line-of-business) hoeven te rapporteren. IFRS 8 vereist dat ondernemingen informatie rapporteren over hun producten en diensten, hun belangrijkste landen van bedrijfsactiviteiten en over hun belangrijkste klanten, zoals eerder uitgelegd op bladzijde 14. (IASB, 2006b). Een gedetailleerd overzicht van de verschillen tussen IFRS 8 en IAS 14 is opgenomen in bijlage 2. Deze bevindingen suggereren dat ondernemingen onder IFRS 8 meer ruimte hebben voor informatieverschaffing in vergelijking met IAS 14.

2.2. Kwaliteit van gesegmenteerde verslaggeving

In deze paragraaf wordt antwoord gegeven op de tweede deelvraag. Deze analyseert welke factoren de kwaliteit van segmentrapportage bepalen. Leung en Verriest (2015) stelden dat er niet één goed gedefinieerde maatstaf is voor de kwaliteit van segmentrapportering. Zij definieerden segmentrapportage als de hoeveelheid segmentrapportage-informatie en het niveau van segmentdisgregatie. Segmentrapportage is gedefinieerd als de eis van een onderneming om informatie te verschaffen over verschillende soorten bedrijfsactiviteiten die zij onderneemt en van de verschillende economische omgevingen waarin zij opereert (FASB, 1997). Deze definities suggereren dat gesegmenteerde informatie bevat over verschillende soorten bedrijfsactiviteiten die een onderneming ontplooit. In de volgende paragrafen worden de verschillende aspecten van gesegmenteerde informatie verder uitgewerkt.

Segmentinkomen - Terwijl het zowel onder IAS 14 als onder IFRS 8 verplicht is om winst te vermelden, is het onder IFRS 8 niet verplicht inkomen te vermelden. Pardal en Morais (2011) wijzen er op dat aangezien IFRS 8 gebaseerd is op de managementbenadering om beleggers te helpen de onderneming te evalueren vanuit het perspectief van het management, het segmentinkomen een van de belangrijkste posten is die in jaarverslagen moeten worden opgenomen. Niettemin is het mogelijk dat ondernemingen om redenen van bedrijfseigen kosten de segmentinkomsten niet bekend willen maken aan concurrenten (Pardal, Moaris & Curto, 2015). Zeer winstgevende segmenten kunnen betekenen dat nieuwe concurrenten de markt betreden, wat de toekomstige winst kan schaden. Als een bedrijf aan de andere kant slecht presterende segmenten heeft, kan het segmentinkomen willen verbergen om agency-problemen met aandeelhouders te voorkomen (Tokar, 2016). De theorieën van agency- en proprietarykosten zouden argumenten kunnen geven waarom een bedrijf bereid zou kunnen zijn om segmentinkomen te tonen of te verbergen. Het is echter niet duidelijk of ondernemingen wel of niet gesegmenteerd inkomen rapporteren na de invoering van IFRS 8. Daarom wordt de eerste hypothese als volgt geformuleerd

H1: Er is geen significant verschil in informatieverschaffing over gesegmenteerde inkomsten tussen IAS 14 en IFRS 8.

Aantal gerapporteerde segmenten - Met de invoering van IFRS 8 is de manier waarop segmenten worden gevormd veranderd. Onder IAS 14 werden segmenten gevormd op basis van bedrijfsactiviteiten met vergelijkbare risico's en rendementen (Kajüter & Nienhaus, 2015). De IFRS 8 te rapporteren segmenten zijn de intern gebruikte segmenten om te rapporteren aan de belangrijkste besluitvormers. De IASB verwachtte dat de toepassing van de managementbenadering in de segmentrapportage zou leiden tot meer gerapporteerde segmenten (Nichols, Street & Tarca, 2013). Deze verwachting wordt ondersteund door IFRS 8-literatuur waarin het aantal gerapporteerde segmenten wordt geanalyseerd en die allemaal een toename van het aantal gerapporteerde segmenten constateerden. Aleksanyan en Danbolt (2015) stelden dat het aantal gerapporteerde segmenten in

vergelijking met het aantal segmenten dat de ondernemingen zouden moeten rapporteren, een indicatie geeft van het niveau van segmentdisgregatie. Meer segmenten impliceert hoogstwaarschijnlijk een hoger niveau van uitsplitsing. Dit suggereert dat de invoering van IFRS 8 kan leiden tot een toename van het aantal bekend gemaakte segmenten. Uit onderzoek van Cereola en Dynowska (2022) bij 275 Poolse ondernemingen blijkt echter dat het aantal bekend gemaakte segmenten na de invoering van IFRS 8 weliswaar is toegenomen, maar dat deze toename niet significant was. Uit onderzoek van Kang en Gray (2013) bij 100 Australische beursgenoteerde ondernemingen bleek eveneens dat IFRS 8 een negatief effect had op de informatieverschaffing over segmenten van Australische ondernemingen die informatie verschaffen onder bedrijfssegmenten. Daarom kan de tweede hypothese worden gesteld als:

H2: Er is geen significant verschil op het aantal gerapporteerde segmenten, tussen IAS 14 en IFRS 8.

Aantal openbaar te maken posten - Onder IAS 14 moesten ondernemingen winst/verlies, activa, passiva, afschrijvingen, opbrengsten en kapitaaluitgaven openbaar maken. Onder IFRS 8 zijn echter alleen winst/verlies en activa verplicht, terwijl verplichtingen, afschrijvingen, opbrengsten en kapitaaluitgaven alleen verplicht zijn als deze informatie volgens de managementbenadering wordt verstrekt aan de belangrijkste besluitvormers in de organisatie (Sukhraj, 2007). In 2011 is IFRS 8 zodanig aangepast dat de rapportage van activa per segment niet meer verplicht is. Ondernemingen hoeven nu alleen activa per segment te rapporteren wanneer zij dit rapporteren aan de belangrijkste beslissers (Bugeja, Czernkowski & Moran, 2015). Dit impliceert dat IFRS 8 ten opzichte van IAS 14R vereist dat ondernemingen meer informatie verstrekken voor te rapporteren segmenten, maar alleen voor zover deze regelmatig worden verstrekt door de CODM. Uit onderzoek van Saariluoma (2013) bij 110 beursgenoteerde Finse ondernemingen bleek dat IFRS 8 weinig invloed had op de segmentuitsplitsing of op het aantal segmentonderdelen. In feite waren de enige significante veranderingen de substantiële verlagingen van de openbaarmakingsniveaus van activa, passiva, kapitaaluitgaven en equity method inkomsten per segment. Het is niet zeker of het informatieniveau onder IFRS 8 voor elk te rapporteren segment is toegenomen. Daarom kan de derde hypothese als volgt worden geformuleerd:

H3: Er is geen significant verschil in het aantal items dat openbaar wordt gemaakt tussen IAS 14 en IFRS 8.

Geografische verslaggeving - Douppnik en Seese (2001) stellen dat informatie op basis van een individueel landenniveau waardevoller is voor beleggers dan breed geaggregeerde segmenten. En informatie gebaseerd op een kleine reeks landen is hoogstwaarschijnlijk nuttiger voor beleggers dan een geaggregeerd continent of één geaggregeerd segment met het label "buitenlands" bijvoorbeeld (Douppnik en Seese, 2001). Deze opvatting werd bevestigd door Franzen en Weissenberger (2015) die stelden dat analisten en institutionele beleggers het belang van geografische segmentinformatie benadrukken voor het analyseren van het risicoprofiel van een onderneming en haar groeipotentieel.

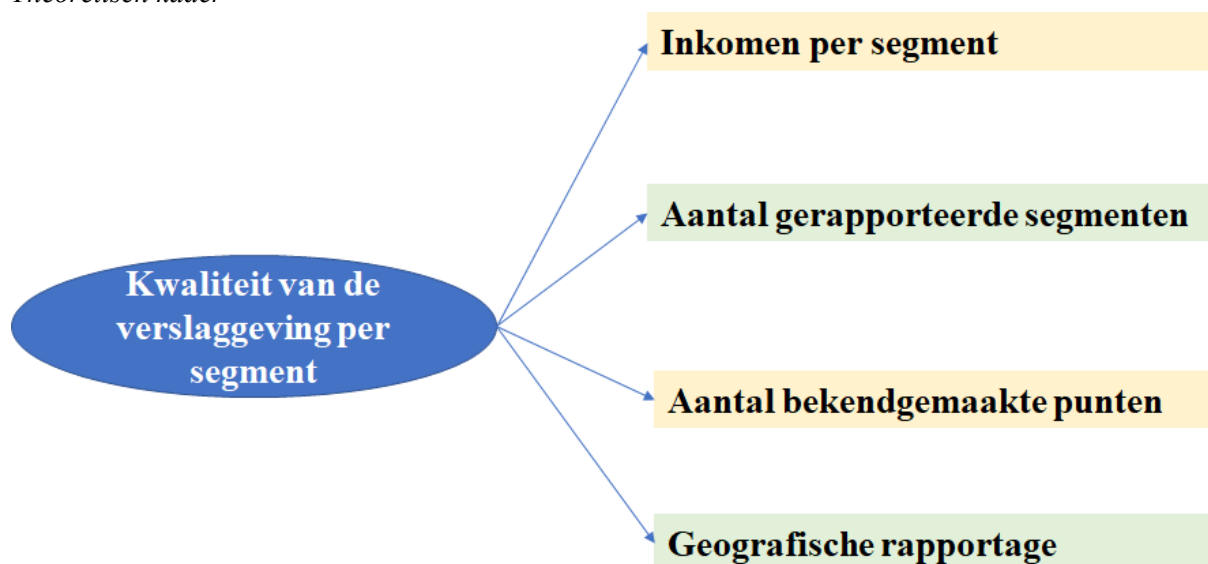
Geografische gesegmenteerde informatie is niet vereist onder IFRS 8, maar informatieverschaffing over opbrengsten en activa per geografisch gebied is wel vereist als onderdeel van de entiteitsbrede toelichtingen indien de benodigde informatie beschikbaar is (Cereola, Nichols & Street, 2018). In tegenstelling tot deze opvattingen suggereerden studies van Nichols et al., (2012) en Neveling (2007) dat de implementatie van IFRS 8 heeft geleid tot minder rapportage op geografisch niveau. Uit de studie van Cereola en Dynowska (2022) bleek ook dat de openbaarmakingspercentages aanhoudend laag waren, met name op het gebied van de rapportage van geografische segmenten. Daarom kan de vierde hypothese worden gesteld als:

H4: Er is geen significant verschil op het niveau van geografische verslaggeving, tussen IAS 14 en IFRS 8.

2.3. Theoretisch kader

Op basis van de bevindingen in paragraaf 2.2, werd het theoretisch kader in figuur 2.1 ontwikkeld. Er wordt vastgesteld dat de kwaliteit van de segmentrapportering moet worden geïnterpreteerd op basis van informatie over inkomen, het aantal gerapporteerde segmenten en het aantal items dat wordt vermeld, alsook de geografische rapportering. Deze concepten zullen worden toegepast op beursgenoteerde ondernemingen in Nederland om te evalueren of er een verbetering is opgetreden in de informatieverschaffing vóór en na de invoering van IFRS 8.

Figuur 2.1.
Theoretisch kader

Hoofdstuk 3. Methode

In dit hoofdstuk wordt uiteengezet welke methoden zijn gebruikt om de steekproef van ondernemingen samen te stellen, gegevens te verzamelen en te analyseren.

3.1. Steekproef

De onderzoeker heeft de grootste en meest verhandelde Nederlandse ondernemingen op de Amsterdam Exchange Index voor 2009 geëvalueerd. De criteria voor het selecteren van een steekproef van ondernemingen was dat zij uiterlijk hun jaarrekening over 2009 IFRS 8 moesten hebben toegepast. De reden hiervoor was dat IFRS 8 op 31 december 2009 door alle ondernemingen in de EU en in Nederland moest zijn ingevoerd. Zo werd een steekproef van 24 ondernemingen geselecteerd. In dit onderzoek zijn de financiële verslagen van elke ondernemingen met hun eerste toepassing van IFRS 8 in 2009 eerst vergeleken met die van eerdere jaren toen IAS14 nog actief was. Voor 19 ondernemingen was dit het jaar 2005; voor drie en twee andere ondernemingen waren de vroegst beschikbare financiële verslagen beschikbaar voor respectievelijk de jaren 2006 en 2007. Vervolgens werden de financiële verslagen van 2009 vergeleken met die van 2018. De namen van deze ondernemingen zijn opgenomen in bijlage 1.

3.2. Methode van gegevensverzameling

In dit onderzoek werden vier maatregelen in verband met de kwaliteit van de segmentrapportering in aanmerking genomen. Deze zijn aangegeven in het theoretisch kader in figuur 2.1. De methode die is gebruikt voor het verzamelen en evalueren van gegevens voor elk van deze maatstaven is als volgt:

Segment Inkomen: Het doel hier was om te evalueren of ondernemingen al dan niet gesegmenteerd inkomen rapporteerden voor en na de invoering van IFRS 8. Indien een onderneming gesegmenteerd inkomen rapporteerde, werd dit genoteerd als een "1" en werd een "0" gegeven indien geen gesegmenteerd inkomen werd gerapporteerd.

Aantal gerapporteerde segmenten / Aantal gepubliceerde items / Geografische rapportering : Om gegevens voor elk van deze drie maatstaven te verzamelen, werd de methode gebruikt die wordt aanbevolen in Camfferman en Backhuijs (2011). Deze methode is gebaseerd op het tellen van items voor elke maatregel. Om het aantal gerapporteerde segmenten te bepalen, werd het aantal segmenten geteld dat elke onderneming rapporteerde in het financiële verslag voor de drie jaar vóór en na de invoering van IFRS 8. Het aantal items dat per segment wordt bekendgemaakt, werd eveneens door middel van een telprocedure vastgesteld. Om rekening te houden met de grote verschillen tussen ondernemingen in de wijze waarop deze posten worden gepresenteerd en benoemd, werd de informatieverschaffing bepaald door alle posten, met inbegrip van posten op regelniveau, te tellen die onder elk segment werden gerapporteerd. Een voorbeeld van deze methode wordt geïllustreerd aan de hand van figuur 3.1, die de segmentrapportagefiche in het financieel jaarverslag 2018 van DSM

weergeeft. Uit figuur 3.1 blijkt dat er vijf segmenten zijn, te weten voeding, materialen, innovatiecentrum, corporate activiteiten en eliminaties. Er is één post, namelijk financiële prestaties, die wordt meegeteld met alle 24 posten die eronder vallen. De totale toelichting voor elk segment bedraagt dus 25.

Figuur 3.1.
Bedrijfssegmentenrapport voor DSM (2018)

Business segments	Nutrition	Materials	Innovation Center	Corporate Activities	Eliminations	Total
2018						
<i>Financial performance</i>						
Net sales	6,137	2,913	172	45	-	9,267
Supplies to other clusters	46	9	19	-	(74)	-
Supplies	6,183	2,922	191	45	(74)	9,267
Adjusted EBITDA	1,407	512	8	(105)	-	1,822
EBITDA	1,379	490	7	(122)	-	1,754
Adjusted operating profit	1,111	383	(14)	(135)	-	1,345
Operating profit	1,050	362	(15)	(152)	-	1,245
Depreciation and amortization	291	128	22	28	-	469
Impairments	38	-	-	2	-	40
- of which included in APM adjustments	33	(1)	-	-	-	32
Additions to provisions	8	11	2	14	-	35
Result related to associates and joint ventures	3	-	(2)	128	-	129
R&D costs ¹	153	114	50	31	-	348
Wages, salaries and social security costs	965	334	74	270	-	1,643
<i>Financial position</i>						
Total assets	7,201	2,293	735	3,412	-	13,641
Total liabilities	2,011	729	59	3,027	-	5,826
Capital employed at year-end	5,683	1,878	597	23	-	8,181
Capital expenditure	463	132	32	26	-	653
Share in equity of associates and joint ventures	54	3	71	77	-	205
Adjusted EBITDA margin (in %)	22.9	17.6				19.7
<i>Workforce</i>						
Average in FTE	13,432	4,566	681	1,971	-	20,650
Year-end (headcount)	13,628	4,643	701	2,005	-	20,977

¹ R&D costs relate to the functional area Research and development and exclude R&D costs included in the functional areas Cost of sales and Marketing and sales as well as R&D expenditure capitalized.

Evenzo werd het aantal geografische gebieden waarvoor verslag werd uitgebracht, verkregen door de geografische gebieden te tellen die in de sectie "segmentrapportering" van elk financieel verslag werden vermeld. Er werd opgemerkt dat het aantal regels sterk verschilde van onderneming tot onderneming. In 2018 maakte ASR bijvoorbeeld 85 items bekend over 6 van haar gesegmenteerde divisies, terwijl ASML voor datzelfde jaar slechts één item bekendmaakte over 2 van haar gerapporteerde gesegmenteerde divisies. Dit suggereerde dat jaarrekeningen sterk verschillen tussen ondernemingen. Bovendien werd opgemerkt dat sommige ondernemingen hun verslaggeving alleen op basis van hun bedrijfsdivisies of alleen op basis van geografische sectoren segmenteerden. Sommige ondernemingen rapporteerden primair op basis van bedrijfsdivisies en secundair op basis van geografische sectoren. In dergelijke gevallen werd het totale aantal regels met informatie voor beide segmenten bij elkaar opgeteld. Ook werd opgemerkt dat in sommige ondernemingen, zoals Ranstad, in 2-005 het verslag werd gesegmenteerd op basis van bedrijfsdivisies, maar dat in 2009 en 2018 de segmentatie plaatsvond op basis van geografische sector. In Veon werd in 2005 alleen op basis van de geografische sector gesegmenteerd gerapporteerd, terwijl in 2009 zowel de geografische sector als de bedrijfsafdeling werden gecombineerd. Door deze verschillen in segmentering was het

niet mogelijk het aantal door een onderneming gerapporteerde lijnen te vergelijken met het aantal door een andere onderneming gerapporteerde lijnen. Het was alleen mogelijk te evalueren of er voor elk bedrijf, op basis van twee verschillende standaarden, meer of minder informatie werd bekendgemaakt vóór en na de goedkeuring van IFRS 8.

3.3. Methode voor de analyse van de gegevens

De verzamelde gegevens uit de verschillende financiële verslagen werden samengevoegd in IBM SPSS. Er werden gepaarde T-tests uitgevoerd om na te gaan of er een significant verschil was in de gemiddelden voor het segmentinkomen, het aantal gerapporteerde segmenten, het aantal bekendgemaakte items en de geografische rapportering voor respectievelijk de jaren 2005 en 2009 als voor de jaren 2005 en 2018. Deze tests werden uitgevoerd om de kwaliteit van de segmentrapportering volgens het IAS 14R- en het IFRS 8-stelsel te vergelijken. Er werd gekozen voor gepaarde-steekproef-T-Tests omdat de aantallen van dezelfde ondernemingen vóór en na de invoering van IFRS8 werden vergeleken.

Hoofdstuk 4. Resultaten en analyse.

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de SPSS analyse gepresenteerd en geanalyseerd om antwoord te geven op onderzoeksdeelvraag 4, namelijk het evalueren van het effect van IFRS 8 op de kwaliteit van de segmentrapportage in Nederland.

4.1. Resultaten

Tabel 4.1 geeft de resultaten van de gepaarde steekproef T-test resultaten.

Tabel 4.1.

Gepaarde T-test resultaten voor aantal segmenten, items, geografische rapportage.

Resultaat	Vóór IFRS 8 (2005)		Na IFRS 8 (2009)		95% CI for Mean		r	t	df
	M	SD	M	SD	Difference				
Segmenten	5.21	2.19	5.00	2.57	-0.69	1.11	0.21	0.48	23
Artikelen	21.88	15.95	22.46	17.66	-6.79	5.62	-0.58	-0.19	23
Geografieën	5.21	2.57	6.13	2.95	-2.02	0.18	-0.92	-1.73	23

*p<.05

**p<.001

Resultaat	Vóór IFRS 8 (2005)		Na IFRS 8 (2009)		95% CI for Mean		r	t	df
	M	SD	M	SD	Difference				
Segmenten	5.21	2.19	4.96	2.44	-1.05	1.55	0.25	0.40	23
Artikelen	21.88	15.95	23.21	21.16	-8.58	5.91	-1.33	-0.38	23
Geografieën	5.21	2.57	6.00	3.09	-2.15	0.57	-0.79	-1.21	23

*p<.05

**p<.001

Uit bijlage 2 blijkt dat er geen verschillen zijn in het segmentresultaat dat is gerapporteerd tijdens de pre-IFRS8-periode (d.w.z. vóór 2009) en het jaar onmiddellijk na de invoering van IFRS 8 (d.w.z. 2009). Evenzo is er geen verschil in het gerapporteerde segmentresultaat tussen 2009 en 2018. Dit wijst erop dat in Nederland het segmentresultaat altijd al een onderdeel van de informatievoorziening in financiële verslagen is geweest. Deze resultaten valideren hypothese 1 (H1) volgens welke er geen significant verschil is in de informatieverschaffing over het segmentresultaat tussen IAS14 en IFRS8. Uit tabel 4.1 blijkt dat het verschil in het aantal segmenten dat vóór 2009 werd gerapporteerd en het jaar waarin op IFRS 8 werd overgeschakeld, namelijk 2009, niet significant is ($r=.21$, $t=.48$, $p>.05$). Een soortgelijk resultaat wordt waargenomen voor de periode vóór 2009 en 2018 ($r=.25$, $t=.40$, $p>.05$). Deze resultaten valideren derhalve hypothese 2 (H2), volgens welke er geen significant verschil is tussen IAS14 en IFRS 8 wat het aantal gerapporteerde segmenten betreft. Uit tabel 4.1 blijkt dat het verschil in het aantal gerapporteerde items per segment vóór 2009 en het jaar waarin op IFRS 8 is overgestapt, namelijk 2009, niet significant is ($r=-.58$, $t=-.19$, $p>.05$). Een soortgelijk resultaat wordt waargenomen voor de periode vóór 2009 en 2018 ($r=-1.33$, $t=-.38$, $p>.05$). Deze resultaten valideren dus hypothese 3 (H3), volgens welke er geen significant verschil is tussen IAS 14 en IFRS 8 wat het aantal openbaar gemaakte posten betreft. Tabel 4.1 geeft ook aan dat het verschil in het aantal gerapporteerde geografische gebieden in de pre-IFRS8 periode en 2009 niet significant is ($r=-.92$, $t=-1.73$, $p>.05$), evenals voor de periode vóór 2009 en 2018 ($r=-.79$, $t=-1.21$, $p>.05$). Deze

bevindingen valideren hypothese 4 (H4), volgens welke er geen significant verschil is tussen IAS 14 en IFRS 8 wat de mate van geografische verslaggeving betreft.

Tabel 4.2

Absolute veranderingen (vóór IFRS 8 en na IFRS 8)

Aantal bedrijven (n=24)	Inkomen per segment		Aantal gerapporteerde segmenten		Aantal bekendgemaakte punten		Geografische rapportage	
	2005-09	2005-18	2005-09	2005-18	2005-09	2005-18	2005-09	2005-18
Ongewijzigd	24	24	6	3	2	2	9	4
Toename	0	0	7	9	13	14	10	13
Afname	0	0	11	12	9	8	5	7
Ongewijzigd	100%	100%	25%	13%	8%	8%	38%	17%
Toename	0%	0%	29%	38%	54%	58%	42%	54%
Afname	0%	0%	46%	50%	38%	33%	21%	29%

Uit tabel 4.2 blijkt dat het absolute aantal ondernemingen dat een wijziging in het inkomen vóór en na 2009 rapporteert, onveranderd blijft op 24. Dit valideert verder hypothese 1 (H1) en geeft aan dat ongeacht het in Nederland ingevoerde verslagleggingsregime, de algemene tendens onder grotere ondernemingen is om hun gesegmenteerde inkomen te rapporteren. Dit ondanks het feit dat onder IFRS 8 het verschaffen van informatie over het segmentresultaat niet verplicht is (Nichols et al., 2012). Hiervoor kunnen verschillende verklaringen worden gegeven. Het is mogelijk dat onder het IAS14-regime bij grotere Nederlandse ondernemingen de neiging bestond om gesegmenteerd inkomen te vermelden om het verschil in hun rendements- en risicoprofielen te verkleinen. In het IFRS 8-regime wordt dergelijke informatievervalsing wellicht gedaan om de belangrijke doelstellingen van het aantrekken van meer investeringen te verwezenlijken en het besluitvormingsproces voor managers te vergemakkelijken (Pardal en Morais, 2011). Verder impliceert deze bevinding ook dat de impact van eigen kosten laag is (Pardal et al., 2015) en dat de neiging onder Nederlandse bedrijven om slecht presterende segmenten te verbergen in hun financiële rapportages ook laag is (Tokar, 2016).

Tabel 4.2 geeft ook aan dat er een afname is van het aantal segmenten dat wordt gerapporteerd in het IFRS 8-regime ten opzichte van vóór 2009, ook al is dit verschil niet significant (zie tabel 4.1). Terwijl 29% van de in dit verslag onderzochte ondernemingen in 2009 het aantal bekendgemaakte segmenten verhoogde, verminderde 46% deze bekendmaking. Een soortgelijke trend wordt ook waargenomen voor het jaar 2018, waar 38% van de ondernemingen die een toename van het aantal openbaar gemaakte segmenten meldden, 50% deze openbaarmaking verminderde. Deze bevindingen staan haaks op studies van Nichols et al. (2013) en Cereola en Dynowska (2022) volgens welke de invoering van IFRS 8 zou leiden tot een groter aantal segmenten dat wordt bekendgemaakt. Zij bevestigen onderzoek van Kang en Gravy (2013) waaruit bleek dat in Australië IFRS 8 een negatieve invloed had op het aantal segmenten waarover wordt gerapporteerd. Uit deze bevindingen kan worden geconcludeerd dat de invoering van IFRS 8 bij de in dit onderzoek betrokken ondernemingen niet

heeft geleid tot een hoger niveau van uitgesplitste informatieverschaffing. Tabel 4.3 geeft een overzicht van de toename en afname van het aantal gerapporteerde segmenten.

Tabel 4.3

Wijzigingen in het aantal gerapporteerde segmenten (pre-IFRS 8 en post-IFRS 8)

Verandering in het aantal gerapporteerde segmenten	Aantal bedrijven (n=24)		%	
	2005-09	2005-18	2005-09	2005-18
>3	1	4	4%	17%
3	1	1	4%	4%
2	1	2	4%	8%
1	4	2	17%	8%
0	6	3	25%	13%
-1	7	3	29%	13%
-2	1	2	4%	8%
-3	1	5	4%	21%
>-3	2	2	8%	8%

Uit tabel 4.3 blijkt dat in 2009, het jaar waarin IFRS8 werd ingevoerd, 29% van de ondernemingen de segmentrapportage met 1 verminderde. In 2018 verminderde maar liefst 21% van de ondernemingen hun segmentrapportage met 3, terwijl slechts 17% het aantal gerapporteerde segmenten met meer dan 3 verhoogde. Uit deze bevindingen kan het verleidelijk zijn om te concluderen dat de goedkeuring van IFRS 8 in de steekproef van ondernemingen die in dit onderzoek zijn onderzocht, daadwerkelijk heeft geleid tot een vermindering van het aantal gerapporteerde segmenten, ook al is deze vermindering niet significant (zie tabel 4.1). Dit is in strijd met de doelstellingen van de IASB, die verwachtte dat de invoering van IFRS 8 en van de managementbenadering in de segmentrapportage ertoe zou leiden dat meer segmenten zouden worden gerapporteerd en hogere niveaus van uitsplitsing (Nichols et al., 2012; Aleksanyan & Danbolt, 2015). Een diepere analyse van de financiële verslagen van verschillende bedrijven geeft echter aan dat er verschillende mogelijke verklaringen kunnen worden geboden voor de schijnbare vermindering van het aantal segmenten. Een evaluatie van het financiële verslag van Accell voor het jaar 2005 geeft 7 segmenten aan waaronder kinderfietsen, stadsfietsen, trekkingfietsen, racefietsen, andere fietsen, onderdelen en fitness. In 2009 werden deze 7 segmenten echter teruggebracht tot drie operationele segmenten: fiets, fietsonderdelen en fitness. De reden voor deze samenvoeging van meerdere operationele segmenten tot minder was de overweging dat verschillende operationele segmenten dezelfde economische kenmerken vertoonden en ook vergelijkbaar zijn in de aard van producten, diensten en productieprocessen, klanten, diensten en distributiekanaal (Accell Group, 2005). Deze samenvoeging werd ingegeven door de behoefte van de chief operating decision maker om middelen aan verschillende segmenten toe te kennen en hun prestaties te beoordelen. Evenzo vermeldt een evaluatie van het Phillips-verslag van 2005 8 segmenten, waaronder Medical Systems, Domestic Appliances and Personal Care (DAP), Consumer Electronics (CE), Lighting, Semiconductors, Other Activities en Unallocated. In 2009 werd dit teruggebracht tot 4 segmenten, namelijk gezondheidszorg, consumentenlevensstijl, verlichting en

televisie, terwijl in 2018 slechts 3 segmenten werden gerapporteerd, waaronder diagnose en behandeling, connected care en persoonlijke gezondheid. De beweegredenen voor een dergelijke samenvoeging waren vereenvoudiging van de organisatie, aanscherping van de bedrijfsfocus en voor de chief operating decision maker die de raad van bestuur van de onderneming was om te beslissen hoe middelen toe te wijzen en prestaties te beoordelen (Phillips, 2018). Waar Airbus in 2005 nog 6 segmenten rapporteerde, werd dit in 2018 teruggebracht tot 3. De reden hiervoor was dat de chief operating decision maker de gesegmenteerde prestaties beter kon beoordelen, middelen kon toewijzen en rekening kon houden met veranderingen in de managementstructuur van de organisatie (Airbus, 2018). Deze bevindingen suggereren dat in plaats van een vermindering van het aantal segmenten, de implementatie van IFRS 8 heeft geleid tot consolidatie van segmenten met het oog op betere besluitvorming en toewijzing van middelen. Dat wil zeggen dat de vermindering van het aantal segmenten als gevolg van de invoering van IFRS 8 meer moet worden geïnterpreteerd in termen van segmentconsolidatie. Een soortgelijke opmerking kan worden gemaakt voor de ondernemingen die een toename van het aantal segmenten rapporteerden. Aegon bijvoorbeeld verhoogde het aantal segmenten van 4 in 2005 tot 8 in 2018. Dit gebeurde op basis van de bedrijfsonderdelen die werden gepresenteerd in interne rapporten die regelmatig werden beoordeeld door de raad van bestuur, die de belangrijkste besluitvormer is. Ook ING, dat in 2005 slechts twee segmenten rapporteerde, namelijk bankieren en verzekeren, breidde haar lijst uit tot 6 in 2018, waaronder retail Nederland, retail België, retail Duitsland, retail overig, wholesale en overig bankieren (ING, 2018). Dit werd gedaan om de overgang te weerspiegelen in de rapportage met behulp van een risico- en beloningsbenadering naar een van interne financiële rapportage aan het belangrijkste managementpersoneel. Deze bevindingen suggereren dat de veranderingen in het aantal gerapporteerde segmenten als gevolg van de implementatie van IFRS 8 in overeenstemming zijn met de doelstelling van het vervangen van IAS 14 door IFRS 8, namelijk het verbeteren van het inzicht dat financiële overzichten bieden aan beleggers en belangrijke besluitvormers (van Offeren et al., 2009). Een tweede mogelijke reden die wordt aangevoerd voor de vermindering van het aantal gerapporteerde segmenten is dat deze rapportage ruimte bood voor veranderingen in de bedrijfsvoering van ondernemingen. Zo is de vermindering van het aantal gerapporteerde segmenten van Unibail-Rodamco van 8 in 2005 naar 2 in 2018 wellicht deels toe te schrijven aan de herstructurering van de groepsactiviteiten met betrekking tot luchthavenactiviteiten en de eigenlijke beheeractiviteiten, evenals aan de beëindigde bedrijfsactiviteiten in de 13-jarige periode 2005 - 2018 (Unibail - Rodamco, 2018). Een derde reden die mogelijk de vermindering van de segmentrapportering kan verklaren, is de flexibiliteit die IFRS 8 biedt. Terwijl IAS 14 segmenten definieerde als ofwel line-of-business segmenten ofwel geografische segmenten, is het onder IFRS 8 mogelijk om segmenten op tal van verschillende manieren te rapporteren (Nichols et al., 2012). Dit blijkt duidelijk uit de geconsolideerde verslaggeving van segmenten zoals hierboven besproken. Tabel 4.4 geeft de veranderingen weer in het aantal items dat openbaar wordt gemaakt voor de ondernemingen die in deze paper worden beschouwd.

Tabel 4.4

Veranderingen in het aantal bekendgemaakte punten

Verandering in het aantal bekendgemaakte	Aantal bedrijven (n=24)		%	
	2005-09	2005-18	2005-09	2005-18
>3	6	9	25%	38%
3	1	1	4%	4%
2	4	2	17%	8%
1	2	2	8%	8%
0	2	2	8%	8%
-1	2	0	8%	0%
-2	1	0	4%	0%
-3	2	0	8%	0%
>-3	4	8	17%	33%

Uit tabel 4.4 blijkt dat in 2009 21% van de in dit document beschouwde ondernemingen het aantal onder hun verschillende segmenten bekendgemaakte items met 1 verhoogde, terwijl 13% meer dan 3 items verstrekke. In 2018, terwijl 13% van de ondernemingen minder dan 3 regels openbaar maakte, verhoogde 29% hun items van openbaarmaking met meer dan 3 regels. Deze bevindingen impliceren dat over het algemeen de implementatie van IFRS 8 heeft geleid tot een toename van het aantal items dat openbaar wordt gemaakt in vergelijking met het IAS 14-stelsel, ook al is deze toename niet significant geweest (zie tabel 4.1). Uit een evaluatie van de individuele financiële verslagen van diverse ondernemingen blijkt welke elementen onder IFRS 8 openbaar zijn gemaakt, terwijl dat onder IAS 14 niet het geval was. Werden in het financiële verslag van Aegon van 2005 nog 42 posten vermeld, in 2009 is dit gestegen tot 80 en in 2018 marginaal tot 84. Het grootste deel van de toename van het aantal posten dat onder IFRS 8 wordt vermeld, kan worden toegeschreven aan de niet onder IFRS vallende financiële maatstaf van het onderliggend resultaat vóór belastingen (Aegon, 2009). Onder deze maatstaf vallen posten als over-/onderprestaties van fair value items, gerealiseerde winsten en verliezen op financiële beleggingen, winsten en verliezen op beleggingen in onroerend goed en veranderingen in de reële waarde van economische afdekkingen waarvoor geen hedge accounting wordt toegepast (Aegon, 2009). De reden om deze posten op te nemen was de overweging van Aegon dat deze niet IFRS-maatstaf, samen met de IFRS-maatstaf (nettowinst), beleggers een zinvolle maatstaf zou bieden om Aegon's activiteiten te beoordelen in vergelijking met die van sectorgenoten (Aegon, 2009). Daarnaast zou het onderliggend resultaat een belangrijke prestatie-indicator zijn waarop de raad van bestuur de prestaties van Aegon stuurt (Aegon, 2009). Evenzo blijkt uit een evaluatie van de financiële verslagen van ASR dat er in 2005 50 posten zijn gerapporteerd en dat dit aantal is gestegen tot 61 in 2009 en tot 85 in 2018. Deze stijgingen kunnen worden toegeschreven aan een toename van gerapporteerde posten onder passiva, bijzondere waardeverminderingen, goodwill, materiële non-cash items, afstemming segmentresultaten, afstemming segmentpassiva en afstemming overige materiële posten (ASR, 2009; ASR, 2018). Andere posten die na de implementatie van IFRS 8 werden bekendgemaakt, zijn onder meer rente-

inkomsten en -uitgaven, eenmalige posten, orders/orderportefeuille en andere posten, zoals winstgevendheidsratio's zoals rendement op activa of de hoeveelheid werkkapitaal per segment (ASR, 2009; ASR, 2018). Deze bevindingen suggereren dat de adoptie van IFRS 8 heeft geleid tot een hoger niveau van segmentdisaggregatie, zoals vermeld in Aleksanyan en Danbolt (2018), ook al is de disaggregatie van dergelijke rapportage op het algemene niveau van de steekproef van ondernemingen die in dit verslag worden beschouwd, niet significant. In het kader van de informatieverschaffing binnen de segmenten kan ook worden opgemerkt dat IFRS 8 alleen vereist dat voor elk operationeel segment de waarderinggrondslag voor de winst en de totale activa en de aansluitingen met de geconsolideerde jaarrekening worden vermeld (IFRS, 2019). Externe opbrengsten, interne opbrengsten, verplichtingen, renteopbrengsten, rentelasten, afschrijvingen, winsten van geassocieerde deelnemingen en joint ventures, winstbelastingen en andere materiële niet-geldelijke posten moeten worden vermeld als deze posten regelmatig worden beoordeeld door belangrijke besluitvormers (IFRS, 2019). Deze beslissers spelen dus een belangrijke rol bij het bepalen van de te vermelden gesegmenteerde informatie. Dit blijkt uit de bevindingen hierboven, waar de toename van het aantal openbaar te maken posten voor bedrijven als Aegon bijvoorbeeld is ingegeven door de noodzaak om zinvolle informatie te verstrekken aan beleggers en belangrijke besluitvormers van het bedrijf (Aegon, 2009). Tabel 4.5 geeft de veranderingen weer in het aantal geografieën dat openbaar wordt gemaakt voor de ondernemingen die in deze studie zijn onderzocht.

Tabel 4.5
Veranderingen in aantal bekendgemaakte regio's

Verandering in geografische rapportage	Aantal bedrijven (n=24)		%	
	2005-09	2005-18	2005-09	2005-18
>3	3	7	13%	29%
3	0	1	0%	4%
2	2	2	8%	8%
1	5	3	21%	13%
0	9	4	38%	17%
-1	3	2	13%	8%
-2	2	1	8%	4%
-3	0	1	0%	4%
>-3	0	3	0%	13%

Uit tabel 4.5 blijkt dat na de invoering van IFRS 8 in 2009 ten minste 21% van de in dit onderzoek beschouwde ondernemingen hun geografische segmentrapportage heeft verhoogd met 1. Meer dan 13% en 29% van de ondernemingen verhoogde hun geografische segmentrapportage met meer dan 3 in respectievelijk 2009 en 2018. Terwijl 38% van de ondernemingen in 2009 geen verandering in de rapportage van geografische segmenten rapporteerde, daalde dit aantal tot 17% in 2018. Airbus, dat voorheen over geen enkel geografisch segment rapporteerde, deed dat in 2009, onmiddellijk na de invoering van IFRS 8, over maar liefst 10 geografische segmenten. Veon verhoogde zijn rapportage over geografische segmenten van 4 in 2005 naar 8 in 2018. Deze bevindingen impliceren dat er over

het algemeen een toename is van de geografische segmentrapportage na de invoering van IFRS 8, hoewel deze toename niet significant is (zie tabel 4.1). Deze bevindingen zijn in strijd met studies van Cereola en Dynowska (2022), die een afname van de geografische segmentrapportage na de invoering van IFRS 8 verwachtten. De reden hiervoor was dat geografische segmentrapportering verplicht was onder het IAS 14-stelsel, maar niet verplicht was onder IFRS 8. Een van de mogelijke verklaringen voor de toename van de verslaggeving van geografische segmenten, ondanks het feit dat deze niet verplicht is onder IFRS 8, was het argument van Doupnik en Seese (2001) dat verslaggeving op het niveau van individuele landen waardevoller is voor beleggers dan breed geaggregeerde segmenten, zoals op het niveau van een continent of een segment met de aanduiding "buitenlands". In dit verband hebben Franzen en Weissenberger (2015) gewezen op het belang van geografische segmentrapportage voor de beoordeling van het risicoprofiel van een onderneming en haar groeipotentieel. Deze opvattingen suggereren dat de toename van geografische segmentrapportage onder de in dit onderzoek beschouwde ondernemingen kan worden toegeschreven aan de motivatie om zowel beleggers als belangrijke besluitvormers van relevante informatie te voorzien.

Hoofdstuk 5. Conclusies

De belangrijkste onderzoeksvraag van dit paper was om te evalueren welk effect de vervanging van de IAS 14 standaard door IFRS 8 heeft gehad op de kwaliteit van de segmentrapportage in Nederland. Uit het verrichte empirische onderzoek kan worden geconcludeerd dat de implementatie van IFRS 8 in 2009 geen significant verschil heeft opgeleverd in de informatieverschaffing over het aantal segmenten, de productlijnen of de geografische gebieden ten opzichte van het IAS 14-regime. Dit geldt evenzeer voor het jaar van invoering van IFRS, namelijk 2009, als voor 9 jaar later in 2018. Dit impliceert dat de invoering van IFRS 8 bij de ondernemingen die in dit onderzoek in beschouwing zijn genomen, de kwaliteit van de informatieverschaffing niet heeft verbeterd en evenmin heeft geleid tot de beoogde verbetering van de informatieverschaffing aan beleggers of de ondersteuning van het management bij het nemen van doeltreffende zakelijke beslissingen. De onderzoeker is echter van mening dat het voorbarig zou zijn om een dergelijke conclusie te trekken. De reden hiervoor is de bevinding dat de vermindering van het aantal gerapporteerde segmenten meer werd ingegeven door segmentconsolidatie, om veranderingen in de bedrijfsactiviteiten te weerspiegelen en om voordeel te halen uit de door IFRS8 geboden flexibiliteit in de verslaggeving. De redenen hiervoor waren de belangrijkste besluitvormers in staat te stellen zich meer te concentreren op segmenten die regelmatig moeten worden geëvalueerd, met het oog op een betere besluitvormingscapaciteit en een betere toewijzing van middelen. Hierbij zij opgemerkt dat de vermindering van het aantal gerapporteerde segmenten onder IFRS8 niet significant minder was dan die onder IAS 14. Een soortgelijke reden lag ten grondslag aan de toename van het aantal gerapporteerde posten, ook al was deze toename niet significant. Gebleken is dat een verhoging van het aantal onder elk segment bekendgemaakte posten werd doorgevoerd om beleggers en besluitvormers zinvolle maatstaven aan de hand waarvan zakelijke beslissingen kunnen worden genomen, te verschaffen. Evenzo werd een toename van de verslaggeving over geografische segmenten in het kader van IFRS 8 ingegeven door de noodzaak om uitgesplitste informatie te verstrekken die beleggers nuttiger zouden vinden. Er kan niet worden betwijfeld of dit de voornaamste beweegredenen voor de hogere niveaus van geografische verslaggeving was, omdat deze toename plaatsvond ondanks het feit dat geografische verslaggeving op grond van IFRS 8 niet verplicht is. De algemene conclusie die hieruit kan worden getrokken, is dat van de ondernemingen die hun segmenten hebben geconsolideerd of de informatieverstrekking over het aantal posten of geografische gebieden hebben uitgebreid, de voornaamste reden hiervoor was dat zij informatie wilden verstrekken aan beleidsmakers en beleggers om de prestaties te beoordelen en betere bedrijfsbeslissingen te nemen. Dit zou in overeenstemming zijn met de doelstellingen van de invoering van de IFRS 8-regeling. Een andere conclusie die uit het empirisch onderzoek naar voren komt, is dat de algemene richting en doelstellingen van IFRS 8 in acht zijn genomen. Dit blijkt uit de aandacht die wordt besteed aan de informatieverschaffing over operationele segmenten en aan de verslaggeving over segmenten die opbrengsten genereren. In alle ondernemingen zijn alle volgens

IFRS 8 vereiste items openbaar gemaakt. Daartoe behoren gesegmenteerde informatie over winst, activa en passiva. Overall waar dergelijke gesegmenteerde informatie moet worden beoordeeld door de hoofdverantwoordelijke voor operationele beslissingen, is informatie verschaft. Dit heeft ertoe geleid dat zelfs niet onder de IFRS vallende elementen, zoals het onderliggend resultaat vóór belastingen, worden vermeld. Er kan derhalve worden geconcludeerd dat IFRS 8 tot een betere kwaliteit van de informatieverschaffing heeft geleid, ook al is deze verbetering niet significant.

Het feit dat de veranderingen in de verslaggeving tussen de IAS 14- en IFRS 8-regelingen niet significant zijn, wijst er echter op dat er problemen zijn met de toepassing van IFRS 8 bij de steekproef van ondernemingen die in dit onderzoek in beschouwing zijn genomen. Het is mogelijk dat de meeste in dit onderzoek onderzochte ondernemingen nog steeds moeilijkheden ondervinden om aan de IFRS te voldoen en dat er nog heel wat werk moet worden verzet om te voldoen aan de normen voor segmentrapportering van beleggers en besluitvormers. In toekomstig onderzoek moeten deze moeilijkheden en verbeterpunten dan ook worden onderzocht. Het is ook mogelijk dat ondernemingen gebruik hebben gemaakt van de door IFRS 8 toegestane flexibiliteit inzake verslaggeving en dat de gesegmenteerde verslaggeving om die reden niet zo gedesaggregeerd is als zij zou moeten zijn. Het flexibele karakter van IFRS 8 kan bij de ondernemingen verwarring hebben veroorzaakt over wat zij in hun jaarlijkse financiële verslagen moeten opnemen en wat zij niet moeten opnemen.

Verslaggeving volgens de flexibele aard van IFRS 8 betekent ook dat de vergelijkbaarheid tussen ondernemingen is afgenomen, aangezien er meer variabiliteit in de verslaggeving is dan bij IAS 14R het geval was, aangezien de ene onderneming het ene item wel bekendmaakt en de andere niet.

Consolidatie van segmenten betekent ook dat de vergelijkbaarheid van de prestaties over verschillende jaren binnen dezelfde onderneming moeilijk wordt. Om deze redenen is het mogelijk dat er een algemene terughoudendheid is geweest om IFRS 8 in grotere mate toe te passen.

Een van de belangrijkste beperkingen van dit onderzoek is de kleine omvang van slechts 24 ondernemingen, waardoor generalisatie van de resultaten naar alle ondernemingen in Nederland vrij moeilijk is. Toekomstig onderzoek naar het effect van IFRS 8 op de kwaliteit van de informatieverschaffing kan worden gedaan met een grotere steekproef van ondernemingen. Hoewel uit de bevindingen van dit artikel blijkt dat het effect van IFRS 8 op de kwaliteit van de informatieverschaffing niet significant is geweest, zijn hiervoor geen redenen gegeven. Dit komt omdat dit onderzoek kwantitatief is. De bevindingen van dit onderzoek kunnen worden aangevuld met kwalitatieve studies, waaronder interviews met verschillende partijen die betrokken zijn bij de opstelling van financiële jaarverslagen, zoals opstellers, gebruikers van jaarrekeningen en accountants. Op basis van hun standpunten zal kunnen worden nagegaan waarom er onder IFRS 8 niet veel meer informatie wordt verstrekt dan onder IAS 14 het geval was. Aangezien de IFRS 8-norm zich blijft ontwikkelen en veranderen, moet toekomstig onderzoek nagaan in hoeverre de gerapporteerde wijzigingen van operationele segmenten nuttig zijn voor alle belanghebbenden.

Bijzondere aandachtspunten zijn onder meer de bepaling door de ondernemingen van de hoogstgeplaatste functionaris die belangrijke operationele beslissingen neemt, de conclusies van de ondernemingen over de identificatie en aggregatie van operationele segmenten, en de veranderingen in het aantal gesegmenteerde verslaggevingsposten en aansluitingen.

Referenties

- Andre, P., Filip, A., & Moldovan, R. (2016). Segment disclosure quantity and quality under IFRS 8: Determinants and the effect on financial analysts' earnings forecast errors. *The International Journal of Accounting*, 51(4), 443–461.
- Aleksanyan, M., & Danbolt, J. (2015). Segment reporting: Is IFRS 8 really better? *Accounting in Europe*, 12(1), 37-60.
- Berger, M., & Hann, R. (2003). The impact of ASC 280 on information and monitoring. *Journal of Accounting Research*, 41(2), 163–233.
- Bugeja, M., Czerkowski, R., & Moran, D. (2015). The impact of the management approach on segment reporting. *Journal of Business Finance and Accounting*, 42(3–4), 310–366.
- Camfferman, C., & Backhuijs, J. (2011). Segmented disclosures under IFRS 8. *Monthly magazine for accountancy and business economics*, 85(1/2), 61-76.
- Cereola, S.J., & Dynowska, J. (2022). The impact of IFRS-8, segment reporting, on the disclosure practices of Polish listed companies. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation* *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 47, 2-18.
- Douppnik, T., & Seese, L. (2001). Geographic area disclosures under SFAS 131: Materiality and fineness. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 20(2), 117–138.
- Dunne, T., Fifield, F., Finningan, G., Fox, A., Hannah, G., Helliard, C., Power, D., & Veneziani, M. (2008). *The Implementation of IFRS in the UK, Italy and Ireland*. Edinburgh, The Institute of Chartered Accountants of Scotland.
- Epstein, B. J. & Jermakowicz, E. K. (2008) *IFRS 2008: Interpretation and Application of International Financial Reporting Standards*. John Wiley & Sons Inc, Hoboken, New Jersey, USA.
- FASB. (1997). Statement of Financial Accounting Standards No. 131, disclosures about segments of an enterprise and related information. Norwalk: FASB. Retrieved from <https://www.fasb.org/summary/stsum131.shtml>.
- Fox, A., Hannah, G., & Helliard, C. (2013). The costs and benefits of IFRS implementation in the UK and Italy. *Journal of Applied Accounting Research*, 14(1), 86–101.
- Franzen, N., & Weissenberger, B. (2015). The adoption of IFRS 8 – no headway made? Evidence from segment reporting practices in Germany. *Journal of Applied Accounting Research*, 16(1), 88–113.
- Haaramo, V. & Rätty, P. (2009). *Kansainvälinen tilinpäätöskäytäntö. IFRS-raportointi*. WSOY, Juva.
- Hermann, D. & Thomas, W. B. (2000). An Analysis of Segment Disclosures under SFAS No. 131 and SFAS No. 14. *Accounting Horizons*, 14(3), 287-302.
- IASB (2006). Comment letters on Exposure Draft ED 8. Retrieved from https://www.iasplus.com/en/meeting-notes/iasb/2006/agenda_0607/agenda713
- IASB (2012). Request for information, post-implementation review: IFRS 8 operating segments. London, IASB.

- IASC. (1997). IAS 14R, Segment reporting. London: IASC. Retrieved from <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias14>.
- IFRS. (2013). Post Implementation Review: IFRS 8 Operating Segments. Retrieved from <https://www.iasplus.com/en/projects/pir/ifrs-8-pir>.
- IFRS. (2019). Staff Paper: Project Segment Reporting (SEGRPT), 23, July 2019. Retrieved from <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2019/july/joint-iasb-fasb/ap27-segments>.
- Kajüter, P., & Nienhaus, M. (2015). The impact of IFRS 8 adoption on the usefulness of segment reports. Munster, University of Munster, 1-45.
- Leung, E., & Verriest, A. (2015). The impact of IFRS 8 on geographical segment information. *Journal of Business Finance & Accounting*, 42(3-4), 273-309.
- Neveling, N. (2007). EU delays IFRS 8 ratification in shock move: European Parliament tables resolution forcing European Commission to reappraise divisive IFRS 8. *Accountancy Age*.
- Nichols, N., Street, D., & Tarca, A. (2013). The impact of segment reporting under the IFRS 8 and SFAS 131 management approach: A research review. *Journal of International Financial Management and Accounting*, 24 (3), 261–312.
- Nirkkonen, J. (2006). Segmenttien määrittely IAS 14-standardin ja tutkimusten valossa. *Tilintarkastus* 2/2006, 68-72.
- Offeren, D. van., Verdoes, D., & Witjes, J. (2009). Operational segments in the annual accounts, *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie*, 83(5), 173-180.
- Pardal, P., Morais, A., & Curto, J. (2015). Competitive harm and business segment reporting under IFRS 8: Evidence from European Union listed firms. 38th European Accounting Association Annual Congress, Glasgow.
- Pardal, P. N., & Morais, A. I. (2011). Segment reporting under IFRS 8 - evidence from Spanish listed firms. XVI Congreso Aeca “Nuevo modelo económico: Empresa, Mercados y Culturas, Granada.
- Saariluoma, S. (2013). The Effects of IFRS 8 on Segment Disclosure – Evidence from Finnish Listed Companies. *The International Journal of Accounting*, 51(4), 443-461.
- State.gov (2020). Investment Climate in the Netherlands. Retrieved from <https://www.state.gov/reports/2021-investment-climate-statements/netherlands/>
- Sukhraj, P. (2007). A standard that nobody likes. *Accountancy Age*.
- Tokar, M. B. (2016). IFRS - ten years later': a standard-setter's view. *Accounting and business research*, 46(5), 572-576.
- Troberg, P., Kinnunen J., & Seppänen H. J. (2010). What drives cross-segment diversity in returns and risks? Evidence from Japanese and U.S. firms. *The International Journal of Accounting*, 45, 44-76.
- Yoo, J. & Semenenko, I. (2012). Segment Information Disclosure and the Cost of Equity Capital. *Journal of Accounting – Business & Management*, 19(1), 103-123.
- Zyznarska-Dworczak, B., & Mamic-Saucer, I. (2019). Accounting systems in Poland and Croatia. *International Review of Economics and Business*, 22(1), 55–72.

Bijlage 1 - Een gedetailleerd overzicht van de verschillen tussen IFRS 8 en IAS 14

Nadering	IAS 14R	IFRS 8
	Risico- en beloningsbenadering	Managementbenadering
Identificatie van segmenten	Normaal gesproken is de identificatie gebaseerd op de interne organisatorische en financiële rapportagestructuur van een bedrijf	De identificatie is gebaseerd op interne rapporten die regelmatig worden beoordeeld door de chief operating decision maker (CODM).
Definitie van segmenten	Een te onderscheiden onderdeel van een bedrijf dat onderhevig is aan andere risico's en rendementspercentages dan andere segmenten.	Een bedrijfs onderdeel waarvan de bedrijfsresultaten de CODM regelmatig beoordeelt om middelen toe te wijzen en de prestaties te beoordelen, en waarvoor discrete financiële informatie beschikbaar is.
Soorten segment	Zakelijk en geografisch	Bedrijfssegmenten
Meting	Gesegmenteerde informatie wordt opgesteld in overeenstemming met de grondslagen voor financiële verslaggeving van IFRS. De standaard definieer segmentomzet, kosten, resultaatactiva en verplichtingen worden berekend.	Segmentinformatie wordt gerapporteerd zoals deze wordt gerapporteerd aan de CODM, dus IFRS-maatregelen zijn niet vereist. Een uitleg over de manier waarop segmentresultaten en activa worden gewaardeerd, is vereist.
Algemene informatieverschaffing	Soorten activiteiten in elk bedrijfssegment en samenstelling van elk geografisch segment	Factoren die worden gebruikt bij het identificeren van rapporteerbare segmenten en soorten activiteiten waarmee het segment inkomsten genereert.
Verzoening	<u>Primaire segmentafstemmingen</u> • Segmenteer omzet naar totale omzet van externe klanten • Segmenteer resultaat naar totaal resultaat • Activa segmenteren naar totale activa • Segmenteer passiva naar totale passiva • Primair segment: • Opbrengsten van externe klanten segmenteren • Segmentomzet uit andere segmenten • Segmentresultaat uit voortgezette en beëindigde bedrijfsactiviteiten • Segmentverplichtingen	<u>Afstemmingen van operationele segmenten</u> • Segmenteer omzet naar totale omzet • Segmenteer resultaat naar totaal resultaat • Activa segmenteren naar totale activa • Segment passiva (indien gerapporteerd) totale passiva • Operationele segmenten: • Segmentresultaat • Openbaarmaking vereist indien opgenomen in het segmentresultaat en/of beoordeeld door CODM: • Activa segmenteren • Segmentverplichtingen • Opbrengsten van externe klanten segmenteren
	Segmentinformatie vereist	• Kapitaaluitgaven • Afschrijvingen en amortisatie • Aanzienlijke niet-contante uitgaven • Aandeel in resultaat en investering in beleggingen volgens vermogensmutatie • Secundair segment: • Opbrengst segmenteren aan externe klanten

	• Boekwaarde gesegmenteerde activa • Kapitaaluitgaven	van	• Inkomstenbelasting kosten of inkomsten • Aanzienlijke niet-contante uitgaven
Entiteitsbrede openbaarmakingen	n.v.t		<u>Informatieverschaffing in overeenstemming met de jaarrekening van het bedrijf:</u> • Opbrengsten van externe klanten voor elk product of elke dienst • Informatie over geografische gebieden: opbrengsten van externe klanten toegeschreven aan en de vaste activa voor het land van vestiging van de entiteit en alle andere landen in totaal • Informatie over grote klanten: inkomsten van belangrijke klanten en segmenten die die inkomsten rapporteren

Bijlage 2 - Een gedetailleerd overzicht van de verschillen tussen IFRS 8 en IAS 14

Company	Sector	Segment Income			No. of Reported Segments			Number of Items Disclosed			Geographic Reporting		
		2005	2009	2018	2005	2009	2018	2005	2009	2018	2005	2009	2018
Accell	Manufacturing	1	1	1	7	3	4	23	17	16	4	5	5
Ahold Delhaize	Retail	1	1	1	4	3	4	11	13	13	2	3	4
Aegon	Finance	1	1	1	4	4	8	42	80	84	4	4	8
Airbus	Manufacturing	1	1	1	6	5	3	25	25	36	0	10	6
Akzo Nobel	Manufacturing	1	1	1	5	4	3	13	16	16	9	10	6
ASML	Manufacturing	1	1	1	3	2	2	1	2	1	5	7	9
ASR	Finance	1	1	1	2	2	6	50	61	85	0	0	0
DSM	Manufacturing	1	1	1	8	9	5	24	23	25	6	10	10
Elsevier	Publishing	1	1	1	4	4	4	15	12	10	5	5	3
Exor	Manufacturing	1	1	1	5	6	5	28	26	11	6	4	0
Fugro	Services (Consultancy)	1	1	1	4	3	3	19	15	26	7	7	7
Heineken	Food & Beverages	1	1	1	7	6	5	36	40	42	6	6	5
ING	Finance (Banking)	1	1	1	2	4	6	70	16	20	8	8	7
KPN	Services (Telecommunications)	1	1	1	4	5	5	16	18	11	4	6	4
NXP	Manufacturing (Semiconductors)	1	1	1	6	6	3	14	11	2	8	8	9
Phillips	Manufacturing (Technology)	1	1	1	8	4	3	6	6	16	4	4	8
Ranstad	Services (Human Resources)	1	1	1	10	9	12	8	17	13	10	9	12
Shell	Oil & Gas	1	1	1	5	3	4	2	15	14	4	5	4
Steinhoff	Services (Retail)	1	1	1	2	5	8	12	4	12	3	4	8
Tele2 Netherlands	Telecommunications	1	1	1	7	13	10	27	35	28	7	13	10
Thales Netherlands	Manufacturing (Electrical & Electronics)	1	1	1	7	4	4	16	18	12	8	7	4
Unibail Rodamco	Real Estate	1	1	1	8	8	2	36	35	22	7	6	2
Veon	Telecommunications	1	1	1	4	5	5	12	14	14	4	2	8
Wolters Kluwer	Information Services	1	1	1	3	3	5	19	20	28	4	4	5